

Nafarroak 2016an 2007an baino 377 milioi euro gutxiago bildu ditu Sozietateen gaineko Zerga bidez, nahiz eta BPG handiagoa izan

Nafarroako Sozietateen gaineko Zergak europako batezbestekoak baino 234 milioi euro gutxiago biltzen ditu

2017ko otsaila

Sarrera

Diru-bilketari buruzko 2016ko informazioak eta eragile ezberdinek egin dituzten adierazpenek eztabaida sortu dute, gaur egun dagoen zerga politikari buruz interesa piztuz. Deigarria izan da oso sozietateen zergaren inguruan jazotakoa.

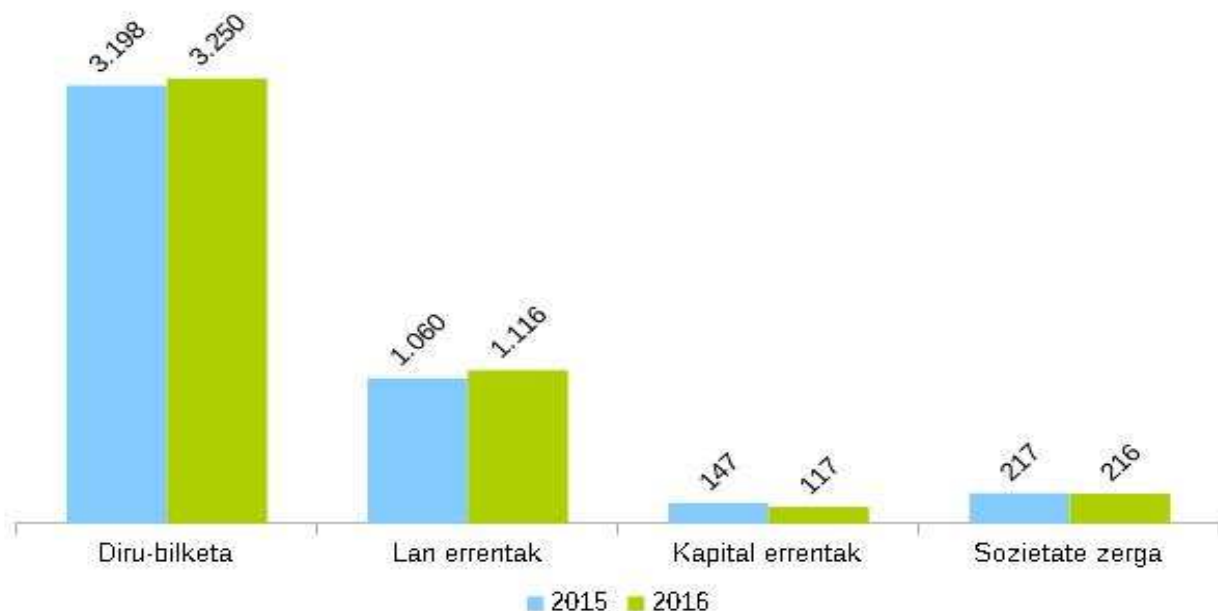
Txosten honen helburua sozietateen zergaren bilakaerari eta egoerari buruzko analisia egitea da, horren baitan hartu behar diren neurrien inguruko hausnarketa eta proposamenak plazaratuz.

I.- Sozietate zerga bidez bildutakoa murrizten ari da lan-errentekin bildutakoa handitzen doalarik

Nafarroan guztira 3.250 milioi euro bildu dira 2016an, 2015ean baino 52 milioi gehiago (%1,6ko igoeraz). Horietatik:

- Sozietate zergak %6,6 edota 216 milioi euroko ekarpena egin du, aurreko urtean baino %0,5 gutxiago (milioi bat euro gutxiago).
- Lan errenten gaineko zergak guztiaren %34,3 suposatu du (1.116 milioi euro), 2015ean baino %5,3 gehiago (56 milioi euro gehiago).
- Kapital etekinen eta ondare irabazien atxikipenak 86 milioi euroko ekarpena besterik ez dute egin eta Ondasunaren gaineko Zergak 31 milioi euro.

Diru-bilketa Nafarroan, milioi eurotan

Iturria: Nafarroako Gobernua

(Kapital errenta gisa barneratzen dira Ondarearen gaineko Zerga eta ondare irabazien eta kapital etekinen atxikipenak)

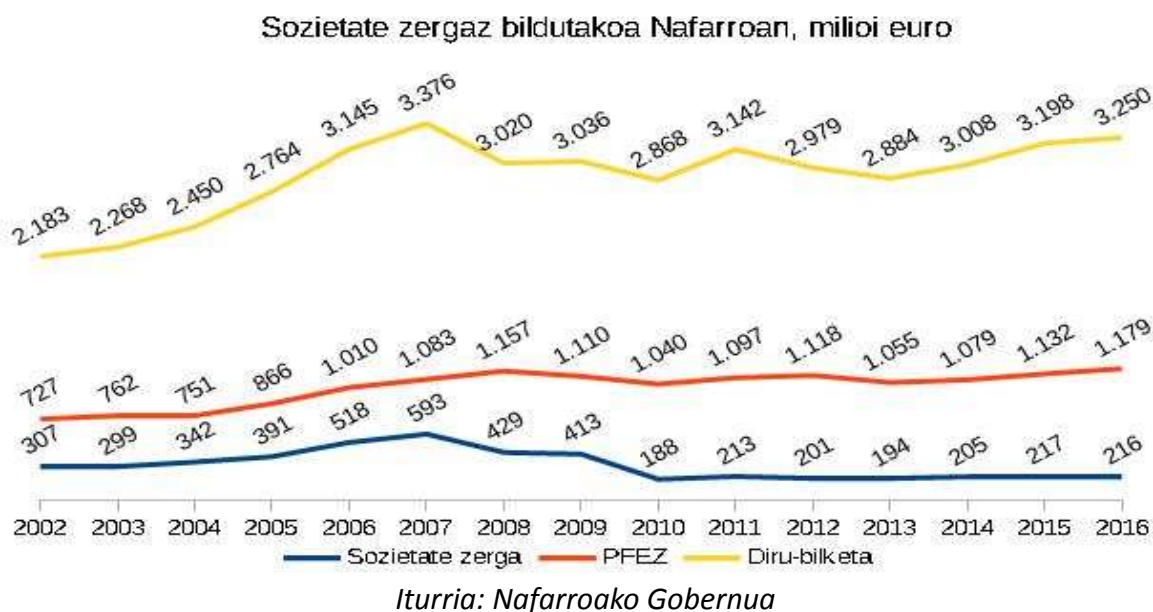
Kolektibo bakoitzak egindako ekarpena aztertuz, langile klaseak bere gain hartutako zuzeneko zergak 1.116 milioi euro izan dira 2016an, guztira batu denaren %34,3. Aldiz, kapital errentek 333 milioi euroko ekarpena besterik ez egin dute, guztiaren %10,2.

Bestalde, aurreikusitakoa baino 57 milioi euro txikiagoa izan da 2016ko diru-bilketa (Nafarroako Gobernuak 3.307 milioi euro biltzea aurreikusi zuen eta 3.250 milioi euro bildu dira). Zentzu honetan, aipatzekoa da Gobernuaren aurreikuspenetatik emandako desbideratzea ez dela berdina izan zerga guztietan. Lan errentak aurreikusi baino gehiago bildu duten bitartean (12 milioi gehiago), kapital errentak (21,6 milioi), Sozietateen gaineko Zergak (13,1 milioi) eta Ondarearen gaineko Zergak (5,6 milioi) gutxiago bildu dute.

II.- 2002-2016 bilakaera: PFEZ altuena eta sozietate zerga baxuenetakoa

Nafarroan 2016an guztira bildu diren 3.250 milioi euroetatik 216 milioi sozietateen gaineko zerga bidez bildu dira. 2016ko BPGa historiako altuena izanik eta enpresen mozkinak gero eta handiagoak direlarik, sozietate zerga bidez bildutakoak behera egin du: 2016an bildutakoa 2007koaren ia herena besterik ez da (urte horretan 593 milioi euro bildu ziren, hau da 377 milioi euro gehiago).

Nafarroan azken urteotan PFEZan eta diru bilketa osoan hazkundera eman da, sozietateen gaineko zerga txikitu delarik. 2016ko diru-bilketa 1.067 milioi eurotan hazi egin da 2002arekin alderatuz. PFEZ bidez bildutakoa 452 milioitan handitu da eta, aitzitik, sozietate zerga 91 milioi eurotan murriztu da.

III.- Sozietateen gaineko zergaren datu esanguratsuenak

A) Tipo efektiboa

Sozietateen zergan ematen den diru-bilketa gabezia arrazoi ugari eragiten dute: hobespenek, kenkariak, urte ezberdinetan aurreko urteetako galerak konpentsatzeko aukerak eta abar. Teorian behintzat, %28koa da sozietateen gaineko zerga, % 23koa 10 milioi euro baino gutxiagoko negozioa duten enpresentzat, eta % 19koa milioi 1 baino negozio txikiagoa dutenentzat.

Aldiz, azken datuak ikuskatzean argi eta garbi azaltzen da hori ez dela inondik inora horrela. 2014an Nafarroan tasa nominala hein handi batean murriztu zen, tasa efektiboa %16,5 izanik. Hortaz, tasa nominala heren batean txikitzen da finantza tresna ezberdinen bidez, eta azken batean enpresek

aitortzen dituzten mozkinen %16,5 besterik ez dute ordaintzen zerga gisa.

Enpresek legeak ezarritako tasa baino 11,5 puntu gutxiago ordaintzea, besteak beste, onura fiskalengatik da. Honela, 2015ean, Sozietateen gaineko Zergarekin 217,4 milioi euro jaso zirenean, enpresek beste 109,6 milioi euro ordaindu gabe libratu ziren onura fiskalak medio (2017rako enpresek 120,1 milioi euro ez ordaintzea aurreikusten da onura fiskalen aurrekontuetan).

Sozietate zerga bidez biltzen den diru-kopuru murriztaren arrazoietakoa bat tasa efektiboaren maila baxua da, lanekoak ez diren errentetan ematen den iruzur fiskalarekin bat.

B) Enpresa gehienek galerak aitortzen dituzte

Honek zerikusia du sozietate gaineko zergan gertatzen denarekin: 2014ko azken datuen arabera, Nafarroan egin ziren aitortpenen %46,2 negatiboak izan ziren (galerak fiskalitateari dagokionez). Era honetan, galerak aitortzen dituzten enpresek, urtez urte enpresa guztien ia erdiak, ez dute Sozietateen gaineko Zerga ordaintzen, onuren gaineko zerga baita.

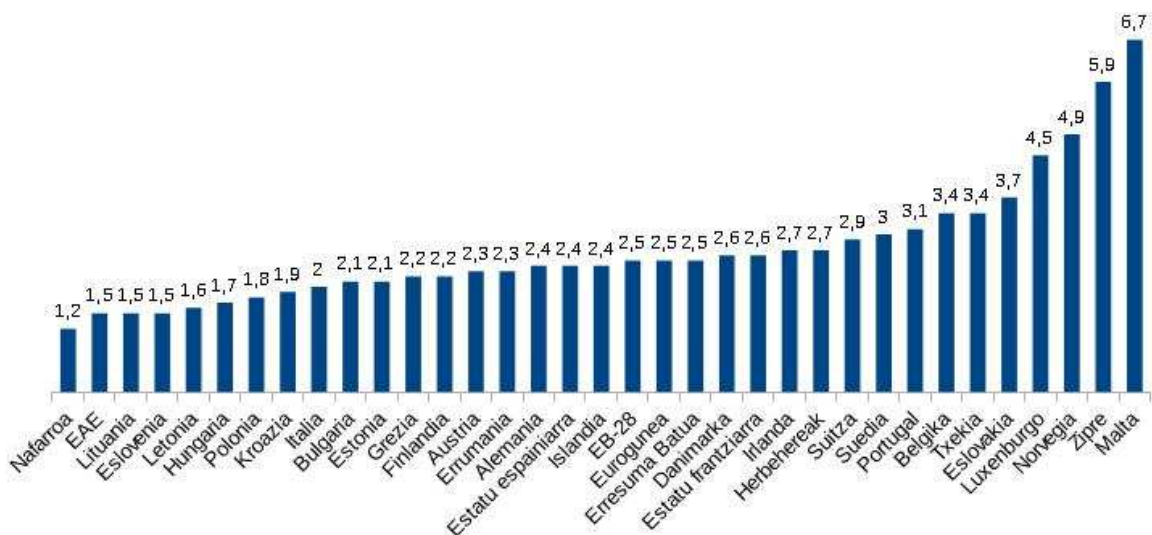
Gainera, galerak aitortzen dituzten enpresak, galerak izan eta hurrengo 15 urteetan zehar zerga honetan gutxiago ordainduko dute, galera horiek kenkari moduan erabilita. Hau da, enpresek ordaindu beharreko zenbatekoa murriztu dezakete galerak izan eta hurrengo 15 urteetan zehar.

IV.- Sozietate gaineko zergaren presio fiskala, Europako leku okerrenean

Europako egoerari begiratuz (EB-28ko batesbestekoa, hain zuzen), sozietate zergak BPGaren gain duen pisua %2,5ekoa da. Nafarroan sozietate zergak duen pisua, ordea, soilik %1,2koa da eta Europa osoko baxuena da.

Kontrako lekuan Malta eta Zipre daude, %6,7 eta %5,9ko ehunekoekin. Alemanian, Estatu espainiarrean, Estatu frantziarrean edota Erresuma Batuan Europar Batasuneko pisu ia berbera du sozietate zergak (soilik ehuneko hamarreneko baten ezberdintasuna baitago estatu horietan).

Sozietate zergaren pisua BPGn (%) Europan 2015ean

Iturria: Eurostat, Eustat, Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernua

Sozietate zergak Europan duen presio fiskalarekin berdintzeko, Nafarroan 234 milioi euro gehiago bildu behar dira urtean sozietate zerga bidez.

V.- Ondorioak

Lehenik eta behin, azken erreforma fiskalak Nafarroako Gobernuak aurreikusitako eragina ez duela izan esan behar da, 2016an aurreikusitakoak baino 57 milioi euro gutxiago bildu baitira.

Zentzu honetan, ELAk salatu zuen erreforma honek ez zuela inongo aldaketa sakonik ekarriko ez diru-bilketan ezta fiskalitatearen egituran ere, eta fiskalitatea lan-errentetan oinarritzen jarraituko zela, kapitalaren eta enpresen mesedetan. 2016ko diru-bilketak egoera hori ez dela batere aldatu erakutsi du. Izan ere, aurreikusitakotik lan-errentek diru gehiago bildu duten bitartean (56,2 milioi gehiago), kapital-errentak (13,5 milioi), Sozietateen gaineko Zergak (1,2 milioi) eta Ondarearen gaineko Zergak (17 milioi) gutxiago bildu dute.

Hori argi ikusten da langileriak soilik PFEZ bidez zergen herena baino gehiago aportatzen baitu era zuzenean, bestelako zergak ere ordaintzen dituelarik (BEZa besteak beste). Aldiz, kapital errenta eta mozkinak hamarrena besterik ez dute aportatzen era zuzenean.

Gainera, bilakaera okerrera doa: diru-bilketan eman den hazkundera zeharkako zergek eta langileriak ordaintzen duen PFEZaren hazkundera eragin du, kapital errentek gero eta ekarpen txikiagoa egiten dutelarik.

Horren arrazoiak iruzur fiskala eta zergarik ez ordaintzeko enpresen eskura dauden finantza tresnak dira. Sozietateen gaineko zerga tasa teorikoa murrizteko aukera ematen duten tresnak dira, %28tik %16,5 ingurura gutxituz zerga.

Hori gutxi balitz, Europarekiko alderatzean nabarmena da Nafarroan kapitalari egiten zaion onura. Nafarroan sozietate zergak duen pisua BPGan ez da Europakoaren erdira ere iristen, zentzu honetan kontinenteko egoera okerrera dagoelarik erkidegoan.

Europar Batasuneko presio fiskala aplikatuz sozietateen zergari dagokionez, Nafarroan 234 milioi euro gehiago bilduko dira urtean.

Datuek patronalaren hipokresia azaleratzen dute, biktima bat balitz bezala errepikatzen egoten baita Nafarroan enpresek beste inon baino zerga gehiago ordaintzen dutela. Hori faltsua da, eta badaki patronalak. Guztiz kontrakoa gertatzen da. Patronalak eskubidea du zerga gutxiago ordaindu nahi dituela defendatzeko, baina ez du eskubiderik gezurrik esateko.

Zentzu honetan, esan beharra dago EAEn eta Nafarroan ematen diren egoerak oso antzekoak direla, aplikatzen diren zerga eta ekonomia politikak parekideak baitira. Are gehiago, Nafarroan Sozietateen gaineko Zergaren presio fiskala txikiagoa da, gainontzeko estatukoarekin alderatuta gertatzen den moduan.

Azkenik, gizartearen partehartze gabezia nabarmentzen da arlo fiskala eztabaidatzerako orduan. Nafarroako Gobernuak fiskalitatearen inguruan benetako eztabaida izateko aukera ireki beharra du.

VI.- Proposamenak

ELAren aburuz, nahitaezkoa da neurri zorrotzak era larrian hartzea diru-bilketa handitu, gizartean dauden ezberdintasunak murriztu eta ongizate gizartearen finantziazioa era ekitatibo eta justuan gauzatzeko.

Hori dela eta, ELAk azken urteotan egin dituen proposamenak berresten ditu. Era orokorrean:

- Zerga iruzurraren aurka jotzea ikuskaritzak eta baliabideak areagotuz, zerga paradisuen erabilera oztopatuz eta botere judizial zein exekutibotik borrokatuz iruzurra.
- Zerga itzurpena deuseztatzea zerga gutxiago ordaintzeko mekanismoak kendu eta enpresa trasnazionalek egiten dituzten trikimailuen kontra egin beharra dago.
- Zerga-politiken inguruko informazioa bermatu beharra dago, ikerketak sustatu eta burutu behar dira eta gizartearen parte-hartzea nahitaezkoa izan behar da politiken diseinuan.

Era zehatzagoan, sozietate zergari dagokionez:

- Tasa nominala % 35en ezartzea.
- Gutxienezko tributazio efektiboa %24an ezartzea.
- Kenkari fiskal erregresiboak mailaka ezabatzea; izan ere, zerga-sistema eta haren kontrola zaildu eta oztopatzeaz gain, kenkari horien ondorioz egungo tasa efektiboa nominalaren erdia bakarrik da.
- Familia ondare handiak zerga hau ordaintzetik salbuetsita uzten dituzten enpresa familiarrak edo holdingak osatu daitezen eragozteak. Behar bezalako arauak onestea oro har ingeniariak fiskala eragozteko.
- Sozietateen gaineko Zergaren araubide bereziak ezabatzea (SICAV, atzerriko balioak dauzkaten enpresak, kooperatibak, inbertsio funtsak eta beste).
- Pertsona bakarreko sozietateak era daitezen eragozteak, horrelako sozietateak eratzen baitira, PFEZ ordaindu beharrean, Sozietateen gaineko Zerga ordaintzeko, horrela zerga gutxiago ordaintze aldera.